

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ซึ่งจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดจะได้กล่าวถึงลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15
2. เพื่อเปรียบเทียบความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ในจังหวัดปัตตานีที่มีเพศต่างกัน มีระดับความเครียดในการทำงานแตกต่างกัน
2. ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ในจังหวัดปัตตานีที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับความเครียดในการทำงานแตกต่างกัน
3. ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ในจังหวัดปัตตานีที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความเครียดในการทำงานแตกต่างกัน
4. ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ในจังหวัดปัตตานีที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับความเครียดในการทำงานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จำนวน 537 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูมัธยมในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จำนวน 230 คน โดยใช้สูตร Yamane' (อ้างอิงใน ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์, 2546 : 100) หากกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กระจายอยู่ในโรงเรียนต่างๆ แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีจับฉลากโดยการสุ่มแบบไม่คืนกลับ ได้กลุ่มตัวอย่าง 230 คน จากครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ในแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งงาน และขนาดของโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับความเครียดในการทำงานของครู ใน 2 ด้าน คือ ความเครียดที่เกิดจากภายในองค์กร ความเครียดที่เกิดจากภายนอกองค์กร จำนวน 46 ข้อ โดยแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มีความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับมาก มีความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับน้อย และมีความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .933

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยการขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ในจังหวัดปัตตานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองเนื่องจากผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดปัตตานี พร้อมขอความร่วมมือในการมาขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน หรือส่งคืนกลับผู้วิจัยโดยตรง หลังจากนั้นผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ทำการศึกษาระดับความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 กับ เพศ โดยใช้ t-test
4. ทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 กับประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกัน จะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ในภาพรวม รายด้านและรายข้อ สรุปผลได้ดังนี้
 - 1.1 ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้าน โดยที่ด้านภายในองค์กรมีค่าเฉลี่ยของระดับความเครียดในการทำงาน สูงกว่าด้านภายนอกองค์กร
 - 1.2 ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ในด้านภายในองค์กร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง 2 ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ ความรู้สึกอึดอัดเมื่อทำงานล่าช้า และวิตกกังวลเมื่องานเสร็จไม่ทันเป้าหมายที่กำหนด และมี 4 ข้ออยู่ในระดับน้อย คือ งานที่ทำไม่มีความมั่นคง การมองไม่เห็นโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เมื่อมีปัญหาในการทำงานไม่สามารถที่จะปรึกษาบุคคลอื่นๆ ภายในองค์กรได้ และไม่ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานเท่าที่ควร โดยงานที่ทำไม่มีความมั่นคง อยู่ในระดับต่ำที่สุด

1.3 ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ในด้านภายนอกองค์กร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง 2 ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงผู้ปกครองหรือชุมชนได้ และ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้รู้สึกกังวลและต้องทำงานอย่างระมัดระวัง และมี 5 ข้อ ที่อยู่ในระดับน้อย คืองานที่ทำไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว งานที่ทำขัดแย้งกับความต้องการของครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีเวลาพบปะคุยกันน้อย สมาชิกในครอบครัวไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน และต้องกู้เงินนอกระบบเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว โดยงานที่ทำขัดแย้งกับความต้องการของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความเครียดในการทำงานของครูมัธยมในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำแนกตามตัวแปรเพศในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เป็นเพศชายมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่เป็นเพศหญิง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านภายในองค์กร ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ที่มีเพศต่างกันมีความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน และด้านภายนอกองค์กร ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ที่มีเพศต่างกันมีความเครียดในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เป็นเพศชายมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่เป็นเพศหญิง

2.2 ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมไม่แตกต่าง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านภายในองค์กร ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน และด้านภายนอกองค์กร พบว่า ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความเครียดในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' พบว่า ด้านภายนอกองค์กร ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.3 ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำแนกตามตัวแปรตำแหน่งในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านภายในองค์กร และด้านภายนอกองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' พบว่า ด้านภายในองค์กร ครูที่มีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ และสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นอัตราจ้าง ด้านภายนอกองค์กร พบว่า ครูที่มีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ

2.4 ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านภายในองค์กร ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านภายนอกองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ด้านภายนอกองค์กร พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ผลการวิจัยพบว่า ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณทิพย์ เพชรรัตนะชาติ (2529: บทคัดย่อ) ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของอาจารย์พยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า อาจารย์พยาบาลมีความเครียดในระดับปานกลาง และยิ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Fontana และ Abuserie (1993) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเครียดของครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่าร้อยละ 72.6 ของครูมีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนินันท์ สิงหเสม (2548) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในองค์กรและความเครียดในการทำงานที่มีผลต่อความตั้งใจเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด : กรณีศึกษากรมที่ดิน (ส่วนกลาง) กระทรวงมหาดไทย พบว่าความเครียดในการทำงานของข้าราชการกรมที่ดินอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ สัจจันทร์ ใจป้อ (2544 : บทคัดย่อ) ความเครียดของครูในยุคปฏิรูป: กรณีศึกษาครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครูมีความเครียดในระดับน้อย

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานีเขต 3 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมานานพอสมควร อีกทั้งครูส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่ จึงทำให้มีความเข้าใจในบริบทและสภาพแวดล้อมในการทำงานได้เป็นอย่างดี เมื่อต้องเผชิญกับภาวะความเครียด จึงสามารถปรับตัวได้ดี ไม่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับสูงเกินไป ซึ่งความเครียดระดับนี้เป็นความเครียดที่เหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีในการทำงาน ทำให้การทำงานมีการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Worechel และ Wayne (1980 อ้างถึงใน วนิดา รัตนมงคล, 2542: 32) ที่กล่าวว่า ความเครียดเป็นทั้งคุณและโทษ ระดับความเครียดมีความสัมพันธ์ทั้งทางบวกและทางลบกับสัมฤทธิ์ผลของการทำงาน คือระดับความเครียดที่เหมาะสม (Eustress) จะมีสัมฤทธิ์ผลของการทำงานสูงสุด ซึ่งจะอยู่จุดสูงสุดของตัวยูหัวกลับ ถ้าความเครียดสูงกว่านี้ สัมฤทธิ์ผลของการทำงานจะลดลงอย่างรวดเร็ว และยังเสนอว่า ความเครียดน้อยก็ทำให้ผลงานต่ำ และผลของงานกับระดับความเครียดจะผันแปรอยู่ระหว่างคนกับองค์การ ผลการวิจัยในครั้งนี้ถือเป็นสิ่งที่น่ายินดี เพราะครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 มีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับที่เหมาะสม ถ้าหากมีนโยบายที่ชัดเจน มีแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ก็จะประสบความสำเร็จ ดังที่ Janis (1952 อ้างถึงใน พรพรรณ ศรีเทพ, 2550:23) ได้กล่าวว่า ความเครียดในการทำงานระดับปานกลาง เมื่อความเครียดเพิ่มขึ้น การปฏิบัติงานจะดีขึ้น เพราะความเครียดจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลทำงานตามสิ่งท้าทายนั้น ไปถึงระดับหนึ่งผู้ปฏิบัติงานจะทำงานได้ดีที่สุด ภายใต้ปริมาณความเครียดที่เหมาะสม ความเครียดในระดับนี้ จะเป็นการกระตุ้น หรือส่งเสริมให้บุคคลนั้นสามารถคิดค้นวิทยาการใหม่ ๆ ทำให้รู้จักคิดแก้ปัญหา หรือทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปรับสภาพตนเองให้สามารถเผชิญกับสิ่งที่มาคุกคาม ปรับสุขภาพกาย และสุขภาพจิตให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตาม ความเครียดในระดับนี้ ไม่ก่อให้เกิดผลดีถ้าหากว่าเกิดขึ้นในระยะเวลาที่ยาวนานเกินไป ดังที่ กรมสุขภาพจิต (2541) ได้กล่าวไว้ว่าความเครียดระดับต่ำ และไม่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลานานจะช่วยกระตุ้นบุคคลกระทำการต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น มีประสิทธิภาพในการทำงาน การแก้ปัญหา แต่ถ้าหากความเครียดอยู่ในระดับสูงขึ้นไป และเกิดขึ้นเป็นระยะเวลายาวนาน ก็จะเกิดผลเสียต่อตนเอง ครอบครัวและองค์การได้ ทั้งนี้ในทุกๆองค์การย่อมมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านั้นอาจจะมาจากด้านภายในองค์การเอง เช่น วัสดุที่ขาดเมื่อทำงานล่าช้า งานมีความเร่งด่วนต้องแข่งขันกับเวลาทำให้ทำงานเสร็จไม่ทันตามเป้าหมายที่กำหนด ลักษณะงานที่มากเกินไป และยังมาจากด้านภายนอกองค์การ เช่น เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้รู้สึกกังวลและต้องทำงานอย่างระมัดระวังและยังไม่สามารถเข้าถึงผู้ปกครองและชุมชนได้ ไม่มีเวลาให้ครอบครัว ปัญหาทางเศรษฐกิจ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ ด้วยเหตุนี้ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จึงมีความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 2 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ด้านภายในองค์การ ผลการวิจัยพบว่าความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนนันท์ สิงหเสม (2548: 47- 49) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในองค์กรและความเครียดในการทำงานที่มีผลต่อความตั้งใจเกษียณอายุราชการ ก่อนกำหนด : กรณีศึกษากรมที่ดิน (ส่วนกลาง) กระทรวงมหาดไทย พบว่า ข้าราชการกรมที่ดินมีความเครียดในการทำงาน ในด้านตัวงาน ด้านบทบาทในองค์กร ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านโครงสร้างและบรรยากาศในองค์กร และด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

มีความคิดเห็นต่อภาระงานที่ต้องทำในแต่ละวันมีมาก นอกจากภาระงานสอนแล้ว ครูมัธยมศึกษา ยังต้องทำงานอื่น ๆ อีก เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานแนะแนว งานกิจการนักเรียน เป็นต้น ลักษณะงานมีความเร่งด่วน ส่งผลทำให้ต้องทำงานไม่เสร็จทันตามเป้าหมาย หรือทันเสร็จแต่ขาดคุณภาพ ผลไม่น่าพอใจ ต้องทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ขาดความร่วมมือใน การทำงาน ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับงานที่ทำ ซึ่งเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นสิ่งที่สามารถทำให้ครูเกิดความเครียดในการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Needle และคนอื่นๆ(1981 อ้างถึงใน ตริชญา พลอาษา, 2544: 55) พบว่าสาเหตุความเครียดที่พบในครู เกิดจากงานที่ทำไม่น่าพอใจ งานมีมากเกินไปและมีรายได้น้อย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552: 118-119) เรื่องสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านครู พบว่า ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากภาระงานสอนมาก ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูต้องสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูใช้เวลาในการทำผลงานวิชาการมากทำให้สนใจในการสอนน้อยลง ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน การพัฒนาอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าภาระงานของครูจะมีมาก แต่ด้วยประสบการณ์การทำงานที่ครูได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จนเคยชินกับปัญหาและสามารถแก้ปัญหา ดังกล่าวได้ ส่งผลให้ครูมัธยมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีความเครียดในระดับปานกลาง ซึ่งความเครียดระดับนี้ ทำให้บุคคลตื่นตัวและร่างกายเกิดปฏิกิริยาต่อต้านในระยะเริ่มต้น เมื่อเวลาผ่านไป การปฏิบัติงานจะดีขึ้น เพราะความเครียดจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลทำงานตามสิ่งท้าทายนั้น สามารถพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านภายนอกองค์กร ผลการวิจัยพบว่าความเครียดในการทำงานของครู

มัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ด้านภายนอกองค์กร จะประกอบไปด้วยสัมพันธภาพในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ ความร่วมมือจากชุมชน และเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญญัติ ยงย่วน (2548: 128) ได้ศึกษาปัจจัยความเครียดจากการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการย้ายออกนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี พบว่า ตำรวจที่ต้องการย้ายออกจากพื้นที่ที่มีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของความเครียดเป็นรายชื่อ 3 อันดับสูงสุด พบว่า ตำรวจเครียดในเรื่องถูกลอบทำร้ายจากผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด อันดับสองคือปัญหาเงินเดือนที่ได้รับไม่เหมาะสมกับปริมาณงานและหน้าที่รับผิดชอบ อันดับสามคือปัญหาอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จะสนับสนุนการทำงานมีไม่เพียงพอ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากครูมัธยมศึกษา ในจังหวัดปัตตานีมองว่า ด้วยภาระงานที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละวัน ทำให้ไม่มีเวลามากนักในการให้เวลากับครอบครัวหรือพบปะ สรรสรรค์กับเพื่อนฝูง อีกทั้งเงินเดือนครูบางครั้งไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่ต้องใช้ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูมีความเครียดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระ ครีกครั้นจิต (2529 : 121 - 129) ได้สำรวจความเครียดและปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทำการเปรียบเทียบระหว่างเขตการศึกษาส่วนกลางกับเขตการศึกษา 5 สังกัดกรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของครูโรงเรียนมัธยมในเขตการศึกษาส่วนกลางกับเขตการศึกษา 5 พบว่า สภาพครอบครัว ปัญหาการเงินและหนี้สิน การงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของครูโรงเรียนมัธยมในเขตการศึกษา ส่วนกลาง อีกทั้งเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้ครูรู้สึกไม่ปลอดภัยในการทำงาน ตั้งแต่การเดินทางมาปฏิบัติงาน และขณะปฏิบัติงาน ทำให้ครูรู้สึกกังวลและต้องทำงานอย่างระมัดระวัง เพราะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนำมาซึ่งการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ญาติสนิทมิตรสหาย ทำให้ครูเกิดความเครียดได้ รวมทั้งในปัจจุบันสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลง อีกทั้ง การดำเนินชีวิตของครูตกอยู่ในสภาวะความกลัวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ความไม่ปลอดภัยของครอบครัว เมื่อเกิดสถานการณ์ความรุนแรงกับครู ทำให้โรงเรียนต้องหยุดการเรียนการสอนบ่อยครั้ง จึงทำให้ครูวิตกกังวลว่าจะสอนไม่ทันเพราะไม่มีการสอนชดเชย นอกจากนี้ยังส่งผลในด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองอีกด้วย เหตุการณ์ความสงบที่เกิดขึ้นทำให้ครูไม่สามารถเข้าถึงผู้ปกครองได้ ไม่สามารถเยี่ยมบ้านนักเรียนได้ ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การทะเลาะวิวาท ทำให้ครูเกิดความเครียดได้ เพราะงานบางอย่างต้องมีการประสานงานกับผู้ปกครองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ จงกล (2551) ได้ศึกษาความเครียดและการจัดการความเครียด ในการปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัยของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่า ด้านความไม่สงบในพื้นที่เสี่ยงภัย และด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ต่อระดับความเครียดของครู อย่างไรก็ตามครูจำนวนหนึ่ง เป็นครูในพื้นที่จึงอาจจะเคยชินกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งจนกลายเป็นเรื่องปกติ ครูสามารถปรับตัวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงส่งผลให้ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีในภาพรวมมีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความเครียดในการทำงานของครูมัธยมในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ที่มีเพศต่างกัน มีระดับความเครียดในการทำงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำแนกตามตัวแปรเพศในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เป็นเพศชายมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Geick (1998 อ้างถึงใน นราเดช ทิพย์รักษ์ 2544 : 66) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระดับความเครียดและปัจจัยของความเครียดในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

หญิง ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงมีความเครียดจากการทำงานต่ำกว่าตำรวจชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากความเครียดในการทำงานของครูส่วนใหญ่ มีสาเหตุที่มาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนมากที่บาดเจ็บ เสียชีวิต โดยที่ครูที่เป็นเพศชายมีอัตราการเสียชีวิตหรือถูกลอบทำร้ายมากกว่าครูเพศหญิง ดังที่ สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12 (2553) ได้สรุปข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ถึง วันที่ 7 กันยายน 2553 พบว่า ครูที่เสียชีวิต บาดเจ็บ และทรัพย์สินเสียหาย จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จำนวน 315 คน โดยอัตราการเสียชีวิตของครูเพศชายมีจำนวนมากกว่าครูเพศหญิง อีกทั้งครูเพศชายส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบด้านการปกครองนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการหนีเรียน การทะเลาะวิวาท ส่งผลให้ครูเพศชายมีความเครียดในการทำงานมากกว่าครูเพศหญิง

2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับความเครียดในการทำงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมไม่แตกต่าง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ พงศ์สุพัฒน์ (2542) ทำการศึกษาระดับความเครียด พฤติกรรมเผชิญภาวะเครียด โดยเปรียบเทียบระดับความเครียดที่มีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยในด้านการทำงานต่างกัน เปรียบเทียบ พฤติกรรมภาวะเครียดที่มีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยในด้านการทำงานต่างกันและศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมเผชิญความเครียดของพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราชที่มีระดับความเครียดแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับความเครียดไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีสาเหตุมาจากการทำงานที่เสร็จไม่ทันกับเป้าหมายที่กำหนด และรู้สึก อึดอัดใจเมื่อทำงานล่าช้า เพราะภาระงานในแต่ละวันมีมากเกินไป หรืองานมีความเร่งด่วน ซึ่งงานลักษณะงานนี้ ประสบการณ์ในการทำงานไม่ค่อยมีส่วนที่จะช่วยให้งานเสร็จทันเวลาที่กำหนดได้มากนัก เนื่องจากเป็นงานปัจจุบันในแต่ละวัน และเป็นงานที่ต้องการข้อมูลเร่งด่วนจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาของต้นสังกัด ทั้งที่ครูก็มีภาระงานอื่นๆ ในเวลาเดียวกัน จึงทำให้ครูต้องวางงานอื่นเพื่อมา ทำงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด ซึ่งบางครั้งก็เสร็จทันเวลา และบางครั้งก็ไม่เสร็จทันเวลา ส่งผลให้ครู เกิดความเครียดในการทำงานได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านภายในองค์กร ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ที่มี ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน และด้านภายนอก องค์กร พบว่า ความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความเครียดในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' พบว่า ด้านภายนอกองค์กร ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ จงกล (2551) ได้ศึกษาความเครียดและการจัดการความเครียดในการปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัยของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่าความเครียดของครูเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของครู ซึ่งครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 16 ปีขึ้นไป มีความเครียดระดับสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ด้านภายนอกองค์กรเป็นความเครียดที่เกี่ยวกับการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และภาวะทางเศรษฐกิจ ซึ่งครูที่มีประสบการณ์การทำงานมาก มีความสามารถในการรับมือกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้ดีกว่า อีกทั้งได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะที่มากกว่า ส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.3 สมมติฐานข้อที่ 3 ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความเครียดในการทำงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ วงษ์สุรีย์รัตน์ (2541) ทำการศึกษาระดับความเครียดของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ ลักษณะของงาน ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน ที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 317 รายได้โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล พบว่าพนักงานที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความเครียดแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' พบว่า ด้านภายในองค์กร ครูที่มีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ และสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นอัตราจ้าง ด้านภายนอกองค์กร พบว่า ครูที่มีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูที่ตำแหน่งต่างกันมีรายได้และภาระงานที่ต่างกัน นั่นคือ ครูที่เป็นข้าราชการได้รับเงินเดือนที่มากกว่าครูที่เป็นพนักงาน และครูอัตราจ้าง ถึงแม้ว่าภาระงานของข้าราชการจะมีมากกว่าครูที่เป็นพนักงานราชการและครูอัตราจ้างก็ตาม แต่ภาระงานของข้าราชการครูก็คุ้มกับเงินเดือนที่ได้รับในแต่ละเดือน นอกจากเงินเดือนแล้วครูที่เป็นข้าราชการยังมีเงินวิทยฐานะอีก ในขณะที่ครูที่เป็นพนักงานและครูอัตราจ้างไม่มีเงินอื่นนอกจากเงินเดือนเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ส่งผลให้ครูที่เป็นพนักงานราชการมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่เป็นข้าราชการ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบความเครียดระหว่างครูที่เป็นพนักงานราชการกับครูอัตราจ้าง ผลปรากฏว่าครูที่เป็นพนักงานราชการมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นอัตราจ้าง อาจจะเป็นเพราะว่า ถึงแม้ครูที่เป็นพนักงานราชการจะมีเงินเดือน

มากกว่าครูอัตราจ้างแต่ผลต่างของอัตราเงินเดือนต่างกันไม่มากนัก เมื่อเทียบกับภาระงานของพนักงานราชการซึ่งมีมากกว่าครูอัตราจ้าง ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ครูที่เป็นพนักงานราชการมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งเป็นอัตราจ้าง

2.3 สมมติฐานข้อที่ 4 ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีระดับความเครียดในการทำงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าความเครียดในการทำงานของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 15 จำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รจเรช วีระวรรณ (2544) ได้วิจัยเรื่องความเครียดในการทำงานของครูประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่สอนโรงเรียนขนาดเล็กมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กมักมีงบประมาณดำเนินการที่จำกัด แต่ภาระงานมากมาย จึงไม่สามารถรับบุคลากรเข้าทำงานในจำนวนมากได้ ทำให้ประสบปัญหาจำนวนบุคลากรและปริมาณงานที่ไม่สมดุลกัน โรงเรียนขนาดเล็กมีรายได้น้อยตามจำนวนนักเรียนที่น้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทำให้โรงเรียนไม่มีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะรับครูเข้าทำงานในจำนวนที่เพียงพอกับปริมาณงานได้ ครูหนึ่งคนจึงมีภาระงานหลายด้านมากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งมีกำลังทรัพย์เพียงพอในการรับครูเข้าทำงานให้สมดุลกับปริมาณงานที่มีอยู่ ส่งผลให้ครูมีภาระงานน้อยกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยภาระงานที่มากแต่เวลาอันจำกัด ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอาจจะนำงานที่ยังทำไม่แล้วเสร็จกลับไปทำที่บ้าน ซึ่งส่งผลให้ครูไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่ครอบครัวได้อย่างเต็มที่ ในด้านความปลอดภัยจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ครูที่สอนโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่โรงเรียนจะอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้ง ครูต้องเดินทางไปกลับทุกวัน ส่งผลให้ครูต้องระมัดระวัง วิตกกังวลถึงความปลอดภัยของตนทุกครั้งที่มาปฏิบัติงาน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในตัวเมืองหรือตัวจังหวัด เหตุการณ์ความไม่สงบไม่ค่อยเกิดขึ้น ครูจึงรู้สึกปลอดภัยมากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยเหตุดังกล่าวครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความเครียดในการทำงานสูงกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านภายในองค์กร ผู้บริหารควรจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนให้มีความพร้อมและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เมื่อมีหนังสือสั่งการจากสำนักงานเขตพื้นที่ของต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการข้อมูลของโรงเรียน บุคลากร และนักเรียนอย่างเร่งด่วนแล้ว ครูสามารถที่จะนำข้อมูลต่างๆ จากระบบสารสนเทศของโรงเรียนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและทันกับเวลาที่กำหนดได้

1.2 ด้านภายนอกองค์กร ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนควรจัดทำโครงการที่สามารถให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งทำให้ครูมีโอกาสพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้ ผู้บริหารควรเร่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้ามาส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยของครู ขณะที่ครูปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในโรงเรียน ทำให้ครูมีความมั่นใจ ไม่ระแวงในความไม่ปลอดภัยขณะปฏิบัติการสอนอยู่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องความเครียดในการทำงานในเชิงลึก โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นรายกรณีของโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งเพียงโรงเรียนเดียว เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนและชี้เฉพาะกับโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งเท่านั้น

2.1 ควรมีการปรับแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปศึกษาความเครียดในการทำงานขององค์กรลักษณะอื่นๆ เช่น ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารและบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น